

Den psykiske personligheds bestanddele

[...] Først en kort parentetisk bemærkning. Jeg formoder, at De er utilfredse med, at de tre bevidsthedskvaliteter bevidst, ubevidst og førbevidst og de tre provinser i det sjælelige apparat jeg, Id og over-jeg ikke har fundet sammen til tre fredelige par, og deri ser noget i retning af en svækkelse af vore resultater. Jeg mener imidlertid, at vi ikke bør beklage det, men sige til os selv, at vi ikke havde ret til at
5 vente så ligetil et arrangement. Lad mig foretage en sammenligning; ganske vist afgør sammenligninger intet, men de kan bevirke, at man føler sig tryggere. Jeg forestiller mig et land med talrige terrainformer, bakkelandskab, slette og søer med blandet befolkning - og i landet bor der tyskere, magyarere og slovakker, der også driver forskellig virksomhed. Nu kunne fordelingen være sådan, at tyskerne, der er kvægavlere, bor i bakkelandet, magyarerne, som dyrker korn og vin, bor på sletten, og slovakkerne, der ganger fisk og letter
10 vidiekurve, ved søerne. Hvis denne fordeling var helt klar og entydig, ville en *Wilson*¹ have sin glæde derved; det ville også være let for geografilæreren. Men det er sandsynligt, at De vil finde mindre orden og mere sammenblanding, når De rejser gennem landet. Tyskere, magyarere og slovakker lever overalt mellem hinanden i bakkelandskabet er der også agre, og på sletten holdes der også kvæg. Noget er naturligvis sådan, som De har ventet det, for på bjergene kan man ikke fange fisk, og i vandet vokser der ingen vin. Ja,
15 det billede, De har medbragt af egnen, kan i det store og hele passe, men i detaillén må De finde Dem i afvigelser.

De venter ikke at jeg kan fortælle Dem meget nyt om Id'et ud over det nye navn. Det er den dunkle utilgængelige del af vor personlighed; det lidt, vi ved om det, har vi fået at vide ved studiet af drømmearbejdet og den neurotiske symptomdannelse, og det meste deraf har negativ karakter og lader sig
20 kun beskrive som modsætninger til jeg'et. Vi nærmer os Id'et med sammenligninger, kalder det et kaos, en kedel ful af sydende affekter.

...

Naturligvis kender Id'et ingen vurderinger, ikke godt og ondt, ingen moral. Det økonomiske eller, om De vil, kvantitative moment behersker, inderligt sammenknyttet med lystprincippet², alle processer.
25 Driftsbesættelser, der kræver afløb er, mener vi, alt hvad der findes i Id'et.

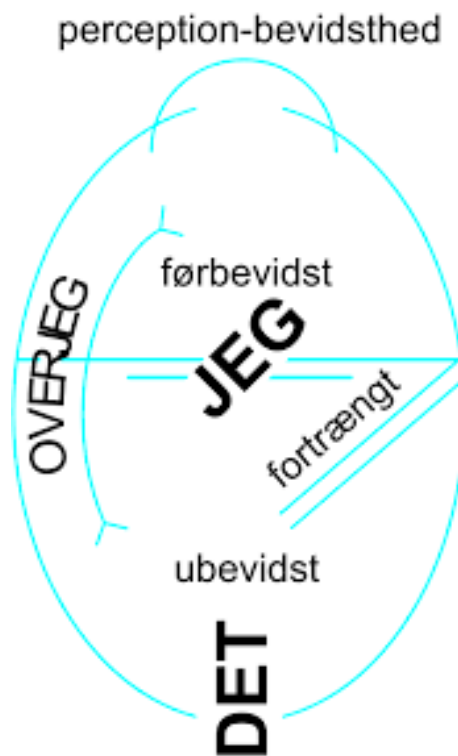
...

De ser i øvrigt, at vi er i stand til at påpege endnu andre egenskaber hos Id'et, end at det er ubevidst, og De erkender muligheden af, at dele af jeg'et og over-jeg'et er ubevidste uden af besidde de nævnte primitive og irrationelle karaktertræk. Til en karakteristik af det egentlige jeg, for så vidt det lader sig sondre fra Id'et og
30 over-jeg'et, kommer vi snarest, når vi betragter dets relation til den yderste, overfladiske del af det sjælelige apparat, som vi betegner som sansnings-bevidst-system (det system, der repræsenterer sansningen og det bevidste). Dette system er vendt mod omverdenen, det formidler sansningen fra denne, og som en funktion af dette opstår bevidsthedens fænomen. Dette system er et slags sanseorgan for hele det sjælelige apparat og det er ikke blot modtageligt for de påvirkninger, der kommer udefra, men også for sådanne, som kommer
35 fra sjælelivets indre. Den opfattelse behøver næppe motivering, at jeg'et er den del af Id'et, som blev modificeret ved at fungere nærmere omverdenens indflydelse indrettet til optagelse af og beskyttelse mod stimuli, og det kan sammenlignes med det barklag, med hvilket en klump levende substans omgiver sig. Forholdet til omverdenen er blevet afgørende for jeg'et; det har nemlig til opgave at repræsentere dette forhold til omverdenen hos Id'et, til gavn for Id'et, der, hvis det ikke tog hensyn til denne overvældende ydre

¹ Woodrow Wilson, amerikansk professor i jura og politologi. Amerikas 28. præsident fra 1913-1921.

² Psykologisk lovmæssighed, ifølge hvilken mennesket stræber efter at opnå lyst og undgå ulyst.

40 magt, ikke ville undgå tilintetgørelsen i sin blinde stræben efter driftstilfredsstillelse. For at opfylde denne funktion må jeg'et tage omverdenen i åsyn, nedlægge et korrekt billede af den i sine sansningers erindringsspor og gennem realitetsafprøvning holde borte, hvad der i dette billede af omverdenen er tilskud fra indre kilder. På Id'ets vegne behersker jeg'et det udløb af bevægelighed, der fører til igangsættelse af handling, men det har mellem behov og handling indskudt tænkearbejdet som en frist, under hvilket det
45 anvender erindringer af tidligere erfaringer. På denne måde har jeg'et detroniseret lystprincippet, der uindskrænket behersker processernes forløb i Id'et, og erstattet det med realitetsprincippet³, der lover større sikkerhed og bedre resultat.

50 *Figur 1: Freuds personlighedsmodel. I teksten omtales Det som Id.*

Uddrag af forelæsning 31 fra "Psykoanalyse. Samlede forelæsninger", oversat af Mogens Boisen, Gyldendals Bogklubber 1973 (?).

³ Vi kan ikke få alt, vi vil have, men må vise hensyn til verden vi lever i.